

uitspraak van de week

Auteur : mr. W.A.E. Meuris
Datum : 24 oktober 2018
Onderwerp : Het gebruik van protocollen in een ziekenhuis
Rechtspraak : ECLI:NL:HR:2005:AS6006

In een ziekenhuis gelden heel veel protocollen. Er is voorgeschreven hoe de zorg van de patiënten verlopen moet: hoe ze klaar gemaakt worden voor een operatie, hoe de operatie moet verlopen en hoe de nazorg.

Een protocol is een richtlijn voor hoe een behandeling moet plaatsvinden. De artsen en het verplegend personeel dienen die protocollen te volgen, maar niet altijd. In sommige gevallen kan of moet er zelfs van worden afgeweken. De maatstaf voor de beoordeling van de behandeling respectievelijk zorg is immers dat aan de patiënt die zorg moet worden verleend, die in de omstandigheden van het geval door een redelijk bekwaam arts had moeten worden verleend.

Als een arts dat nodig acht om deze zorg goed te verlenen mag hij dus afwijken van het protocol, maar dat zal hij dan wel moeten kunnen motiveren. Het spiegelbeeld van deze rechtsregel is dan dat als de arts een protocol naar de letter heeft gevolgd, dit niet zonder meer betekent dat de arts wel juist gehandeld heeft. Onder de omstandigheden had de juiste zorg immers moeten inhouden, dat hij anders gehandeld had.

Een vrouw is in het ziekenhuis bevallen door middel van een keizerssnede. Bij de opererende gynaecoloog en de verpleging was bekend dat de vrouw overgevoelig is voor penicilline. Daarom laat de dokter conform het geldende protocol een antibioticum, dat Augmentin heet, toedienen. Dit middel wordt gebruikt bij een overgevoeligheid voor penicilline. De vrouw krijgt hierdoor echter allergische reacties, raakt in coma en loopt hersenletsel op. De vrouw stelt het ziekenhuis aansprakelijk.

De rechtbank is van oordeel dat de gynaecoloog fout heeft gehandeld (een kunstfout heeft gemaakt) door Augmentin toe te dienen. Het Hof bevestigt dit, omdat het protocol enkel de merknaam Augmentin vermeldde zonder aanduiding van de werkzame stof en zonder waarschuwing voor het gebruik daarvan ingeval van overgevoeligheid voor penicilline. Dan wordt cassatie ingesteld.

De Hoge Raad gaat in zijn arrest ook in op het gebruik van protocollen. Volgens de Hoge Raad heeft het Hof namelijk miskend dat, gelet op de aard van een protocol, uit de in aanmerking te nemen omstandigheden van deze zaak niet zonder meer volgt dat het protocol niet aan de in redelijkheid te stellen eisen voldeed. Immers, een protocol voor medische behandeling geeft een richtlijn die in beginsel in acht moet worden genomen, maar waarvan soms kan en in bepaalde gevallen ook moet worden afgeweken.

uitspraak van de week

Hierbij geldt als maatstaf dat aan de patiënt de zorg behoort te worden verleend, die in de omstandigheden van het geval van een redelijk bekwaam arts mag worden verlangd. Deze maatstaf brengt enerzijds mee dat een afwijking van het protocol door een arts moet kunnen worden beargumenteerd. Anderzijds geldt dat het volgen van een protocol niet automatisch betekent dat een arts juist heeft gehandeld.

De opstellers van een protocol mogen er daarom rekening mee houden dat het wordt gehanteerd door redelijk bekwame artsen en dat derhalve, mede uit het oogpunt van praktische hanteerbaarheid, niet alle gegevens behoeven te worden vermeld die aan de betrokken artsen op grond van hun medische kennis en ervaring bekend behoren te zijn.

In het licht hiervan is de Hoge Raad van oordeel dat zonder nadere motivering niet duidelijk is waarop het oordeel van het Hof berust dat de enkele vermelding van de merknaam Augmentin, zonder aanduiding van de werkzame stof, en het ontbreken van een specifieke waarschuwing voor gebruik daarvan in geval van overgevoeligheid voor penicilline meebrachten dat het protocol niet aan de redelijkerwijs te stellen eisen voldeed. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het Hof in Amsterdam en verwijst het geding naar het Hof Den Haag voor verdere behandeling en beslissing.

Hoe het daarna is afgelopen is niet bekend. Er is geen vervolg uitspraak gepubliceerd.